

DE GEREEDSCHAPSKIST

MEER BUREAUCRATIE IN DE WETENSCHAP GRAAG!

Komend uit een liberaal ondernemersgezin had ik in mijn vormende jaren overwegend een hekel aan bureaucratie. Als mij toen gevraagd was of ik meer of minder regels zou willen, dan was ‘minder’ mijn antwoord geweest. Want minder regels betekent meer vrijheid. Alhoewel ik er op sommige terreinen nog steeds een groot voorstander van ben – denk aan de wirwar aan regeltjes mocht u op het nobele idee komen om uw hulpbehoevende ouders te verzorgen – vraag ik me af of het in de wetenschap nu wel zo’n goed idee is om zo min mogelijk regels te hebben.

Het ultieme doel van wetenschapsbeoefening is het verwerven van generaliseerbare, dat wil zeggen algemene kennis op basis van evidentie verkregen uit wetenschappelijk onderzoek. Het is informatief om te weten dat Coos, die als jongetje emotioneel mishandeld werd door zijn ouders, later een depressieve stoornis ontwikkelde en dat Anna een gegeneraliseerde angststoornis ontwikkelde als gevolg van seksueel misbruik in haar jeugd. Maar de meest relevante kennis, in wetenschappelijk opzicht, zou in dit voorbeeld zijn dat jeugdtrauma’s het risico verhogen op latere psychopathologie.

Om tot dergelijke algemene kennis te komen, is het

‘Leuker kunnen wij het als methodologen niet voor u maken, hopelijk wel makkelijker.’ De rubriek *De Gereedschapskist* wordt verzorgd door redactieraadslid Angélique Cramer, universitair hoofd-docent bij het departement *Methods and Statistics* aan Tilburg University. In deze aflevering beargumenteert Cramer dat meer regels in de wetenschap weliswaar tot minder vrijheid leidt, maar wel meer echte kennis oplevert.

FOTO: JACQ ROOS

noodzakelijk om de resultaten van verschillende onderzoeken naast elkaar te leggen, om zo tot een afgewogen oordeel te komen. En hier ontstaat een probleem dat in de psychologie prangend is: hoe resultaten te beoordelen gegeven het feit dat onderzoekers behoorlijk wat keuzevrijheid hebben bij de data-analyse?

Een gechargeerd voorbeeld met twee onderzoeken: in beide onderzoeken wordt een sterk verband gevonden tussen jeugdtrauma en latere psychopathologie. Maar: in het ene onderzoek zijn er behoorlijk wat respondenten die wel wilden meewerken

aan het beantwoorden van vragen over jeugdtrauma maar weigerden om vragen over eventuele latere psychopathologie te beantwoorden. De onderzoekers besluiten om voor deze respondenten aan te nemen dat ze een diagnose hebben in de volwassenheid. In het tweede onderzoek is tevens neuroticisme gemeten wat mogelijk ook verband houdt met latere psychopathologie. De onderzoekers besluiten om deze variabele niet mee te nemen in de analyses.

Wat moeten we nu concluderen over de relatie ‘jeugdtrauma leidt tot latere psychopathologie’ op basis van

deze twee onderzoeken? Beide vinden een sterk verband, maar dit verband is mogelijk geflatteerd. In het eerste onderzoek door het veronderstellen van een latere diagnose bij respondenten waarvan deze data miste; en in het tweede onderzoek door het weglaten van een derde variabele die mogelijk ook verband houdt met latere psychopathologie.

Jelte Wicherts en collega’s schreven eind vorig jaar een artikel waarin ze liefst 34 manieren beschrijven waarop onderzoekers – al dan niet bewust – de resultaten van hun onderzoek kunnen beïnvloeden waardoor het vergaren van algemene kennis bemoeilijkt wordt. Ik ben voorstander van wat meer regelgeving, dus bureaucratie, op dit vlak en sluit me derhalve van harte aan bij de aanbeveling van Wicherts en collega’s om hun artikel als een checklist te gebruiken bij het beoordelen van wetenschappelijke studies. Meer regels, minder vrijheid, maar wel grotere kans om tot echte kennis in de psychologische wetenschap te komen.

Wicherts, J. M., Veldkamp, C. L. S., Augusteijn, H. E. M., Bakker, M., van Aert, R. C. M., & van Assen, M. A. L. M. (2016). Degrees of Freedom in Planning, Running, Analyzing, and Reporting Psychological Studies: A Checklist to Avoid p-Hacking. *Frontiers in Psychology*, 7, 1832. doi: 10.3389/fpsyg.2016.01832.